

การพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช* ฟ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์**
วุฒิชัย เนียมเทศ** และณัฐวิทย์ พจนตันติ**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ และเสนอแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัย สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข โดยการถอดบทเรียนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาวิทยาลัยที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศจำนวน 3 แห่ง ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์เอกสาร และจัดประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยนำเข้าไปที่สำคัญและกระบวนการที่มีคุณภาพ ส่งผลให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามีความเป็นเลิศ ได้แก่ นโยบายภาวะผู้นำของผู้บริหารทุกระดับ ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา แผนงานประกันคุณภาพการศึกษา คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ บุคลากร งบประมาณ วัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการทำงานที่มีคุณภาพ การเรียนรู้ และการทำงานเป็นทีม มีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามวิสัยทัศน์ ด้วย 1) แผนกลยุทธ์ชี้้นำ มุ่งเน้นการดำเนินงานตามกระบวนการ PDCA โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ 2) ด้านการผลิตบัณฑิตวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ บริหารทรัพยากรบุคคล พัฒนาระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 3) ด้านกิจกรรมการพัฒนานักศึกษา ทำแผนพัฒนานักศึกษา เน้นทักษะการเรียนรู้ การใช้ชีวิต การเรียนรู้วิชาชีพ คุณลักษณะวิชาชีพ และสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณสมบัติพร้อม 4) ด้านการวิจัย ได้กำหนดนโยบาย แผนงาน และคณะกรรมการในการดำเนินงานวิจัย มีระบบการบริหารงานวิจัยโดยใช้ระบบสารสนเทศ พัฒนาศักยภาพอาจารย์ด้านการวิจัย ส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัย 5) ด้านการบริหารและการจัดการสถาบัน มุ่งเน้นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และเน้นผลลัพธ์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมคุณภาพขององค์กร 6) มีแผนและระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการตัดสินใจที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์และแผนกลยุทธ์ทางการเงิน 7) มีฐานข้อมูลที่สนับสนุน

การประกันคุณภาพการศึกษา 8) วิทยาลัยดำเนินการตามระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารองค์กร โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA มีการพัฒนาระบบเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่สูงขึ้น

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพการศึกษา แนวทางการพัฒนา วิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

*วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครศรีธรรมราช 11 ถนนพัฒนาการคูขวาง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000 อีเมล : benjawan255@hotmail.com

**คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

Educational Quality Assurance Development of Colleges under the Jurisdiction of Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health

Benjawan Thanormchayathawat*, Pongsri Vanitsuppavong**,
Wuttichai Niemted**, and Nathavit Portjanatanti

Abstract

The aims of this study were to analyze the results of educational quality assurance assessment to study the processes of educational quality assurance for colleges represented in the best performance and propose the guidelines to development educational quality assurance of colleges under the jurisdiction of Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health by using lesson learned from three best practice colleges by using in-depth interview, focus group, document analysis and expert discussion. The results reported good inputs and procedures were probably influenced to be the best performance in quality assurance. For example, policy, administrators leadership at all level, system of quality assurance, planning, committee related, database of information technology, personnel, budgets, and organization working culture with high target achievement and learning process. In addition, administrative managements were following 4 steps of the system of quality assurance, which consisted of quality controlling, quality auditing, quality assessing and quality developing. The guidelines to development quality assurance of colleges to be an excellent institution were as follows: 1) development an effectively strategic plan to be succeed undertaking by PDCA with organization members' expressive participation 2) administrating effectively academic curriculums and human resources to evolve the system and mechanism of learning and teaching for students and facilities 3) planning and providing activities for students to achieve graduate attributes 4) setting policy and research panels, planning research systems using IT, developing excellent skills for lecturers in research areas and supporting the researcher to work with an sophisticate research team and to publish the research 5) administrating organization; focused on managing by good governance and outcomes leading by the institutional board as well as culture

6) setting organizational plans and IT to support for decision-making associated with the institution administration and finance strategies 7) supporting database for quality assurance and applying system and 8) mechanism of quality assurance as tools of college administration by followed PDCA process to represent the notable achievement.

Keywords: Educational quality assurance, Guideline for the Development, Colleges under the jurisdiction of Praboromarajchanok institute.

*Boromarajonani College of Nursing Nakhon si Thammarat, Phatthanakan kukwang Road, Naimuang, Amphur Muang, Nakhon si Thammarat 80000,Thailand. E-mail: benjawan255@hotmail.com

** Faculty of Education, Prince of Songkhla University, Pattani Campus

บทนำ

ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้สังคมโลกเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge based society and economy) ทุนความรู้ (Knowledge capital) เป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต (Production factor) และขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ที่จะก่อให้เกิดผลผลิต ทรัพย์สินทางปัญญาและความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ (Drucker, 1998) การแข่งขันในโลกไร้พรมแดน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ “คุณภาพของคน” เป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ การศึกษาเป็นเครื่องมือและเป็นองค์ประกอบสำคัญ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561) เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการที่เน้นเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เป็นจุดเน้นที่สำคัญของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่พึงปรารถนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Cheng (1996) ที่ให้ความสำคัญต่อเรื่องคุณภาพ กล่าวว่าคุณภาพเป็นหลักประกันที่สำคัญสำหรับผู้มารับบริการ ทั้งนี้ผู้รับบริการจะให้ความสนใจต่อการจัดการศึกษาที่เน้นคุณภาพ และสิ่งที่สำคัญสถาบันการศึกษาต้องสร้างความเชื่อมั่นต่อสังคมว่าจะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกและเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นระบบที่สามารถสร้างหลักประกันว่า การจัดการศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม และถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมาย และระดับคุณภาพมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษา และหรือหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษาจะมีประสิทธิผลเมื่อได้มีการประเมินผลการดำเนินงาน และนำเอาผลการตรวจประเมินคุณภาพมาพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่องตามวงจรคุณภาพ (Plan, Do, Check, Act) รวมทั้งการทบทวน และการติดตามกระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างใกล้ชิด (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557)

สถาบันพระบรมราชชนก ได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดอย่างต่อเนื่อง มีนโยบายและแผนกลยุทธ์ชัดเจนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา (สถาบันพระบรมราชชนก, 2555) วิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ทั้ง 37 แห่ง มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง (ปีการศึกษา 2548 และ 2549) ส่วนใหญ่ระดับคุณภาพดีมาก

ร้อยละ 59.46 ระดับดี ร้อยละ 40.54 แต่มีจุดอ่อนในด้านการบริหารจัดการ การผลิตผลงานวิชาการ บัณฑิตยี่ห้อในการจัดการศึกษา เช่น ระบบการเงินการคลังและพัสดุ ระบบสารสนเทศ และระบบการบริหารบุคลากร เป็นต้น และในปีการศึกษา 2553 สถาบันพระบรมราชชนกซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดได้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในทุกวิทยาลัย ทั้ง 37 แห่ง เพื่อเตรียมการสำหรับการประเมินภายนอกรอบสาม ผลการประเมินคุณภาพภายในปีการศึกษา 2553 มีคุณภาพระดับดีมาก ร้อยละ 10.81 ระดับดี ร้อยละ 64.87 ระดับพอใช้ ร้อยละ 24.32 และมีจุดที่ต้องพัฒนา คือ ด้านการวิจัย ผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วน ส่วนการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามซึ่งเป็นผลการดำเนินงานปีการศึกษา 2553 ได้รับการประเมินจากภายนอกปีการศึกษา 2554 และ 2555 ผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก ร้อยละ 48.65 และระดับดี ร้อยละ 51.35 จากผลการประเมินพบว่า ผลงานวิชาการที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ ต้องปรับปรุง ส่วนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่นำไปใช้ประโยชน์ต้องปรับปรุง เมื่อนำไปเทียบเคียงผลลัพธ์ที่ได้กับสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาอื่นๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐาน และจากผลการประเมินดังกล่าวเป็นข้อมูลย้อนกลับที่แสดงให้เห็นว่ามีวิทยาลัยจำนวนหนึ่งที่สามารถจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมาย และระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด และมีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก ในขณะที่บางวิทยาลัยต้องพัฒนาคุณภาพตามเกณฑ์และมาตรฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลสรุปการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันพระบรมราชชนก ที่ได้ให้ข้อสรุปว่า วิทยาลัยแต่ละแห่งมีสภาพปัญหาและความแตกต่างขององค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแตกต่างกันทำให้คุณภาพมาตรฐานการศึกษาของแต่ละวิทยาลัยแตกต่างกัน และจากผลการประเมินศักยภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยในแต่ละมาตรฐานและแต่ละกิจกรรมมีความแตกต่างกันมาก กล่าวคือ มีวิทยาลัยอีกกลุ่มหนึ่งการดำเนินงานอยู่ในระดับดีและดีมาก แต่อีกกลุ่มหนึ่งต้องปรับปรุง และจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาบ่งชี้ให้เห็นว่า มาตรฐานการศึกษาด้านการจัดการศึกษามีความแตกต่างกันมาก จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้ทัดเทียมกับสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือสังกัดอื่นๆ และสอดคล้องกับเกณฑ์การจัดการศึกษาขององค์กรวิชาชีพ

จากประเด็นปัญหาที่สรุปในข้างต้น จึงสมควรที่จะเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ให้สามารถนำไปเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาได้ เป็นการยกระดับการประกันคุณภาพของวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยคาดหวังว่า ผลการศึกษาน่าจะได้ความรู้ที่เป็นประโยชน์และสามารถจะเป็นแนวทางในพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ให้มีความเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถเทียบเคียงได้ในระดับอุดมศึกษาของประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสอง (ปีการศึกษา 2548 และ 2549) รอบสาม (ผลการดำเนินงานปีการศึกษา 2553 ประเมินปี 2554 และ 2555) และผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ปีการศึกษา 2553 ของวิทยาลัยทั้ง 37 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และเทียบเคียงกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ส่วนข้อเสนอแนะของคณะกรรมการประเมินทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และคัดเลือกวิทยาลัยที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice)

ระยะที่ 2 ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 3 แห่ง โดยการถอดบทเรียนการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา 9 องค์ประกอบ ตามกระบวนการ PDCA คือ การวางแผนการปฏิบัติงาน (Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การตรวจสอบประเมินผล (Check) และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act) และศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการวิทยาลัย รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงานประกันคุณภาพการศึกษา อาจารย์/เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษา นักศึกษาที่เป็นคณะกรรมการองค์การนักศึกษา รวมจำนวนทั้งหมด 63 คน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) แบบวิเคราะห์เอกสาร (Content analysis) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ด้วยวิธีการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IC) ผลการตรวจสอบทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.95 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ใช้วิธีการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological analysis) การเปรียบเทียบข้อมูล (Comparison) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytical induction) นำข้อค้นพบจากการศึกษามาสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เป็นความรู้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ระยะที่ 3 เสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ในระยะนี้ได้จัดประชุมสนทนาผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus group discussion) เพื่อพิจารณาร่างแนวทางการพัฒนา การตรวจสอบโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 8 คน

ผล

ผลการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสอง ส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพดีมาก ร้อยละ 59.46 และคุณภาพดี ร้อยละ 40.54 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม มีผลการประเมินระดับคุณภาพดีมาก ร้อยละ 48.65 และระดับดี ร้อยละ 51.35 เมื่อพิจารณารายมาตรฐานพบว่า ด้านคุณภาพบัณฑิต ด้านการบริการวิชาการ กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม และด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม มีผลการประเมินที่มีคุณภาพระดับดีมาก ด้านการบริหารและการพัฒนาสถาบัน ด้านการพัฒนาและประกันคุณภาพภายใน มีผลการประเมินที่มีคุณภาพระดับดี ส่วนด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ และผลการศึกษาการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ปีการศึกษา 2553 มีคุณภาพระดับดีมาก ร้อยละ 10.81 ระดับดี ร้อยละ 64.87 ระดับพอใช้ ร้อยละ 24.32 ส่วนองค์ประกอบด้านปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินการ องค์ประกอบด้านการผลิตบัณฑิต องค์ประกอบด้านกิจกรรมการพัฒนานักศึกษาขององค์ประกอบด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม และองค์ประกอบด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพดี ส่วนองค์ประกอบด้านการวิจัย ผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพที่ต้องปรับปรุง

การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศพบว่า มีปัจจัยนำเข้าที่สำคัญและกระบวนการที่มีคุณภาพ ส่งผลให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามีความเป็นเลิศ ได้แก่ 1) นโยบาย 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหารทุกระดับ 3) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา 4) แผนงานประกันคุณภาพการศึกษา 5) คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา 6) ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ บุคลากรงบประมาณ 7) บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 8) งบประมาณสนับสนุน 9) วัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการทำงานที่มีคุณภาพ การเรียนรู้ และการทำงานเป็นทีม ด้านกระบวนการมีการดำเนินงานตามระบบและกลไกการประกันคุณภาพ 4 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพ และการพัฒนาคุณภาพ

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวางแผนการปฏิบัติงาน (Plan) โดยการทบทวนผลการดำเนินงานที่ผ่านมา การวิเคราะห์ SWOT จัดทำแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดความสำเร็จประชาพิจารณ์แผน คณะกรรมการบริหารพิจารณาเห็นชอบ และประกาศใช้แผน ถ่ายทอดแผนและตัวชี้วัดไปยังบุคลากรที่รับผิดชอบโดยการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติงาน 2) การดำเนินงานตามแผน (Do) โดยการนำแผนไปปฏิบัติโดยการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน กำหนดระบบและกลไกการควบคุมกำกับติดตาม 3) การตรวจสอบประเมินผล (Check) โดยการดำเนินการติดตาม

ตามระบบ สรุปผลการติดตาม นำผลการติดตามเข้าพิจารณาในคณะกรรมการบริหาร ประเมินความสำเร็จของแผน และ 4) การนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพ (Act) โดยการนำผลการประเมินการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และแผนงานต่าง ๆ ไปพิจารณา วางแผนและพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานในรอบถัดไป ติดตามผลการพัฒนาหรือปรับปรุง และสรุปผลการพัฒนาหรือปรับปรุง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ทำให้ทราบถึงการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา มีประเด็นนำไปสู่การอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ทุกวิทยาลัยได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา และส่วนใหญ่มีผลการประเมินคุณภาพระดับดี แต่สิ่งที่ควรปรับปรุงและพัฒนาคือด้านการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยเรื่องการอภิปรายการประเมินผลคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกที่พบว่า องค์กรประกอบด้านการวิจัยต้องปรับปรุง (ลิลลี่ ศิริพร และเบญจวรรณ ทิมสุวรรณ, 2555) เพราะการวิจัยเป็นพันธกิจที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา และเป็นตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต ที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบคุณภาพของสถาบันการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายนอกที่น่าสนใจ หลายประเด็นที่เป็นข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย เพื่อการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ผู้ประเมินได้ให้ข้อเสนอแนะว่า สถาบันควรกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ใช้กลยุทธ์เชิงรุก มาตรการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาและการผลิตผลงานวิจัยผลงานวิชาการที่มีคุณภาพสูงขึ้น และมีเป้าหมายที่ชัดเจนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ควรสนับสนุนงบประมาณการเสริมสร้างศักยภาพอาจารย์ด้านการวิจัย การสร้างแรงจูงใจอย่างครบวงจร ในการผลิตผลงานวิจัย ผลงานวิชาการเพิ่มขึ้นและยกระดับคุณภาพงานวิจัยและผลงานวิชาการให้สูงขึ้น เพื่อให้มีการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมาย ควรเร่งรัดพัฒนาผลงานวิจัย การเผยแพร่และการตีพิมพ์ผลงานวิจัย บทความ การผลิตผลงานทางวิชาการ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกเป็นที่ปรึกษา โดยการกำหนด และควรหาแหล่งทุน แหล่งตีพิมพ์เผยแพร่ พัฒนาศักยภาพอาจารย์ในการวิจัยที่มีคุณภาพสูง การเขียนบทความทางวิชาการ เขียนตำรา ควรมีระบบพี่เลี้ยง หรือมีที่ปรึกษาด้านการวิจัย ผลงานวิชาการ และมีการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างนักวิจัยของเครือข่าย สถาบันพระบรมราชชนก เพื่อสร้างระบบการพัฒนาศักยภาพ และสร้างระบบพี่เลี้ยงนักวิจัย นำไปสู่การทำวิจัยที่มีคุณภาพ

2. การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และสร้างความเชื่อมั่นได้นั้น โดยมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพ

2.1 ด้านนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ที่สามารถนำสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศได้นั้น เป็นแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของจิรพันธ์ อารีรอบ (2549) เรื่องโมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านนโยบายมีอิทธิพลทางอ้อมเป็นบวกมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการดำเนินงานพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพของบุคลากรทุกระดับ และสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานประกันคุณภาพทั้งภายในและนอกสถาบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของมยุรี แพร์หลาย (2554) ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามกระบวนการ PDCA ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกัน

2.2 ด้านผู้บริหารทุกระดับ มีภาวะผู้นำ มีเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจ มีความรับผิดชอบ และมีความมุ่งมั่นในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่ง Wiig (2005) ได้อธิบายว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพมีความรับผิดชอบและมีความคิดสร้างสรรค์รูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร และแสดงถึงความมุ่งมั่นจริงจังของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Moorhead and Griffin (1998) ที่ได้ให้แนวคิดว่า ผู้บริหารระดับสูงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ

2.3 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา วิทยาลัยที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ มีการพัฒนาระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ที่สูงขึ้น มีการควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพ โดยกลุ่มงานยุทธศาสตร์และประกันคุณภาพ มีการประเมินคุณภาพภายในระดับภาควิชา/กลุ่มงาน และระดับฝ่าย และการพัฒนาคุณภาพ โดยจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ (Improvement plan) ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการประเมิน และสรุป ติดตาม ประเมินผล การพัฒนาทุกปี

2.4 แผนงานประกันคุณภาพการศึกษาเป็นแผนปฏิบัติการที่ใช้ในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ที่ครอบคลุมการดำเนินงานทั้งด้านการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบ ประเมินคุณภาพ และพัฒนาคุณภาพ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัย โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา

2.5 คณะกรรมการการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพการศึกษา และการจัด
โครงสร้างองค์การและโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

2.6 ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่สนับสนุนการดำเนินงานการประกันคุณภาพ
การศึกษาครบ 9 องค์ประกอบ

2.7 บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษามีจำนวนเพียงพอ
(3-5 คน) มีความรู้ความเข้าใจและมีความมุ่งมั่น

2.8 งบประมาณสนับสนุนในการจัดทำโครงการด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

2.9 วัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการทำงานที่มีคุณภาพ การเรียนรู้ และการทำงาน
เป็นทีม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน สอดคล้องกับการศึกษาของชัยวัฒน์
ประสงค์สร้าง (2553) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผล
ต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในเครือข่ายความร่วมมือทาง
วิชาการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า วัฒนธรรม
องค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ทำนอง
เดียวกับกิตติยา สืออ่อน (2547) ได้วิจัยเรื่องโมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลการประกันคุณภาพ
ภายใน สำหรับสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพพบว่า วัฒนธรรมคุณภาพเป็นตัวแปรเดียวที่
ส่งผลอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนกระบวนการ (Process) ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา วิทยาลัยทั้ง 3 แห่ง
มีการดำเนินการตามระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา 4 ขั้นตอนหลัก คือ การควบคุม
คุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพ และการพัฒนาคุณภาพ มีการดำเนินงาน
ตามกระบวนการ PDCA คือ การวางแผนการปฏิบัติงาน P (Plan) การดำเนินงานตามแผน
D (Do) การตรวจสอบประเมินผล C (Check) และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน
A (Act) สอดคล้องกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
(พ่อธงศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, 2553) ส่วนผลลัพธ์ (Output) ผลการดำเนินงานของวิทยาลัย
บรรลุตามเป้าหมายทุกพันธกิจ และคุณภาพของผลลัพธ์ มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิตวิทยาลัย
ทั้ง 3 แห่งมีคุณภาพระดับดีมาก วิทยาลัยมีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาอย่าง
ต่อเนื่อง และบุคลากรทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน จนได้รับการยกย่องจากสำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของความเป็นเลิศทางการศึกษา
ดังที่ปองลิน วิเศษศิริ (2550) ได้กล่าวถึงคุณภาพของการศึกษาที่เป็นเลิศมักเกี่ยวข้องกับ
ระบบการบริหารการศึกษา 3 เรื่องคือ ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ทรัพยากรทางกายภาพที่
จำเป็น ทรัพยากรทางเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายงบประมาณผู้บริหาร ครูมีความสามารถ
การสนับสนุนของผู้ปกครองชุมชน นโยบาย และมาตรฐานหลักสูตร กระบวนการประกอบด้วย
ภาวะผู้นำ การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการระบบสารสนเทศ การจัดการความรู้ การบริหาร

ทรัพยากรบุคคล การบริหารวิชาการ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ส่วนผลลัพธ์ ประกอบด้วย ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานของชาติ สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับศรัทธา มีเครือข่ายการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2540) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา ดัชนีชี้วัดความเป็นเลิศทางวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า เกณฑ์ในการจัดอันดับคุณภาพของโปรแกรมการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย คุณภาพ โดยรวมของการจัดการศึกษา การเตรียมนักศึกษาเพื่อการเข้าทำงานภายหลังสำเร็จการศึกษา ความสำเร็จด้านวิชาการของอาจารย์ มีนวัตกรรมด้านหลักสูตรและการจัดการศึกษา

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาด้านที่เป็นจุดอ่อนในการดำเนินงานดังนี้

ด้านปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนดำเนินการ มีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน ตามกระบวนการคือ การวางแผนการปฏิบัติงาน (Plan) โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ คือ 1) กำหนด/ทบทวน วิสัยทัศน์ กำหนดนโยบาย เป้าประสงค์ ค่านิยม อัตลักษณ์และผลการดำเนินงาน ที่คาดหวังทั้งผลผลิตและผลลัพธ์ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการนำองค์การสู่เป้าหมายหรือที่เรียกว่าวิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) หรืออาจจะทบทวน ปรัชญาหรือปณิธาน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย อันจะนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามปรัชญาหรือปณิธานที่ได้กำหนดร่วมกัน 2) วิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT analysis) ทุกๆ ด้าน ทั้งคน เงิน วัสดุ การบริหารจัดการ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และความสำเร็จของกลยุทธ์ และความสำเร็จของแผน เพื่อวิเคราะห์ ค้นหาปัจจัยภายในที่จะระบุดจุดแข็งจุดอ่อนขององค์การ ประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก และวิเคราะห์ค้นหาปัจจัยภายนอกที่จะระบุดโอกาส และอุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคาม การดำเนินงานขององค์กร 3) กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และเป้าหมาย 4) กำหนดกลยุทธ์ กำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดความสำเร็จของกลยุทธ์ ที่ท้าทาย (Challenge) โดยยึดหลัก SMART 5) จัดทำแผนกลยุทธ์ซึ่งเป็นเครื่องมือชี้แนะทางการบริหารองค์การ มีความสำคัญต่อการผลักดันองค์การให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างถูกต้องตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ การคิดกลยุทธ์ที่ดีจะทำให้บรรลุวิสัยทัศน์ แผนกลยุทธ์ต้องมีค่าเป้าหมายครบทุกปี (หากเป็น แผนกลยุทธ์ 5 ปี จะต้องมีความหมายครบทั้ง 5 ปี สำหรับแนวคิดของ Higgins and Vincze (1993) ได้กล่าวถึงการวางแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย 2) กำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ 3) การจัดทำกลยุทธ์ 4) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ 5) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ วิทยาลัยที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ได้จัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการเสร็จสิ้นก่อนล่วงหน้า 1 ปี มีการวิเคราะห์ความสอดคล้องว่าสอดคล้องอย่างไรกับนโยบาย ปรัชญา ปณิธาน จุดเน้นจุดเด่น อัตลักษณ์ วิสัยทัศน์ของวิทยาลัย และสอดคล้องกับนโยบายวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ของสถาบันพระบรมราชชนก และกระทรวง

สาธารณสุข นอกจากนี้ยังต้องสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ หลักการอุดมศึกษา และการเปลี่ยนแปลงของสังคม เมื่อดำเนินการกระบวนการดังกล่าว เสร็จสมบูรณ์แล้ว 6) ดำเนินการทำประชาพิจารณ์แผนกลยุทธ์ โดยเปิดโอกาสให้ บุคลากรในวิทยาลัย อาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้เข้าร่วมประชาพิจารณ์แผนกลยุทธ์ ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร วิทยาลัยควรให้ความสำคัญ ที่ต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย 7) เสนอคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยเพื่อพิจารณาเห็นชอบแผนกลยุทธ์ 8) ประกาศใช้แผนกลยุทธ์ 9) ถ่ายทอดแผนกลยุทธ์ ตัวบ่งชี้ของแผนกลยุทธ์ (KPI) ค่าเป้าหมายเพื่อให้บุคลากรในวิทยาลัยรับทราบ เข้าใจทิศทางการดำเนินงานของวิทยาลัย ที่จะไปถึงเป้าหมายของแผนกลยุทธ์ การถ่ายทอดกลยุทธ์ ผู้อำนวยการจะถ่ายทอดสู่ผู้รับผิดชอบระดับรองผู้อำนวยการตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยถ่ายทอดตัวบ่งชี้ของแผนกลยุทธ์ ค่าเป้าหมาย และจัดทำเป็นคำรับรองการปฏิบัติราชการ 10) ทำแผนปฏิบัติการประจำปี มีค่าเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จแต่ละแผน แผนปฏิบัติการประจำปีจะต้องครบทั้ง 4 พันธกิจ คือ แผนการจัดการเรียนการสอน แผนการวิจัย แผนทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม แผนการบริการวิชาการ และเสนอคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยเพื่อพิจารณาเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี และประกาศใช้

การดำเนินงานตามแผน (Do) กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี จัดทำปฏิทินการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ตามความเหมาะสมและไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน โดยมีกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้รับผิดชอบโครงการดำเนินโครงการตามเวลาที่กำหนด ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการตามแนวทางที่กำหนด เอาแผนไปปฏิบัติตามความรับผิดชอบของผู้รับผิดชอบกลยุทธ์ และผู้รับผิดชอบแผนงานนั้นๆ

การตรวจสอบประเมินผล (Check) โดยการสร้างระบบและกลไกการติดตามผลการดำเนินงานให้ชัดเจน มีคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานติดตามตัวชี้วัดของแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปีเป็นระยะ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง (ทุก 6 เดือน) และต้องติดตามตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ งบประมาณที่ใช้ ผลการดำเนินงาน และเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อสรุปว่า สามารถดำเนินการได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ แล้วนำผลการติดตามการประเมินการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปี นำเข้าสู่การพิจารณาในวาระเพื่อพิจารณาการประชุมคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย ควรรายงานสถานการณ์การดำเนินงานตามแผนทุกเดือน ต่อผู้บริหารและหรือคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย และเผยแพร่ ให้บุคลากรได้รับทราบ และปฏิบัติ

การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act) โดยจัดทำแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปี และนำผลการประเมินการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และแผนงานต่างๆ ไปพิจารณา วางแผนและพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานในรอบถัดไป

ด้านการผลิตบัณฑิตเป็นพันธกิจหลักที่สำคัญของวิทยาลัย แนวทางการพัฒนาเพื่อให้การผลิตบัณฑิตมีคุณภาพ การวางแผนการปฏิบัติงาน (Plan) ประเด็นที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบการเรียนรู้ โดยการพัฒนากลยุทธ์ให้เหมาะสมกับบริบท สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ใช้บัณฑิต กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) และการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังที่ทีศนา แคมมณี (2557) ได้สรุปสาระสำคัญการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ออกเป็น 5 กลุ่มคือ 1) ความรู้ในวิชาแกน 2) คุณธรรมและคุณลักษณะ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ทักษะทางสังคม 5) ทักษะการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับประเวศ วะสี (2557) กล่าวว่า เปลี่ยนจากการสอนไปส่งเสริมการเรียนรู้ เปลี่ยนการเรียนรู้จากตำราเป็นการเรียนรู้จากชีวิตจริงปฏิบัติจริง ประเด็นที่ 2 การบริหารจัดการหลักสูตร ให้มีคุณภาพและมาตรฐานตลอดระยะเวลาการจัดการศึกษาในหลักสูตรนั้นๆ การนำหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพโดยการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมของบุคลากร จัดทำคู่มือบริหารหลักสูตร แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร จัดทำระบบและกลไกการบริหารหลักสูตร และส่งเสริมการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม จัดสรรทรัพยากรและปัจจัยที่เอื้อต่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จในบริหารจัดการหลักสูตร ขั้นที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ โดยมีกลไกที่สำคัญคือคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตรมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้งในระดับหลักสูตร และองค์การ ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ส่งเสริมสนับสนุนบรรยากาศทางวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ขั้นที่ 3 การกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ขั้นที่ 4 การประเมินผลการใช้หลักสูตร ประเด็นที่ 3 การบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งประกอบด้วยแผนการบริหารและพัฒนาอาจารย์ และแผนการบริหารและพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุน แผนดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของวิทยาลัย 1) แผนการบริหารทรัพยากรบุคคล 2) แผนพัฒนาอาจารย์และแผนพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของยุวลักษณ์ เล็งหวาน (2554) ที่พบว่า การบริหารจัดการสถาบันการพลศึกษาที่เป็นเลิศประกอบด้วยการบริหารจัดการทรัพยากร ประเด็นที่ 4 อาจารย์ประจำหลักสูตร วิทยาลัยควรมีอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีระดับคุณวุฒิทางการศึกษาในสัดส่วนที่เหมาะสม และควรมีระบบพัฒนาอาจารย์ให้มีคุณวุฒิในระดับปริญญาเอกเพิ่มขึ้น และตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น เตรียมความพร้อมของอาจารย์ให้เข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอนและการวัดผล โดยการส่งไปอบรมเทคนิคการสอน แบบ Active Learning ประเด็นที่ 5 ด้านสิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

ให้เพียงพอ หากจะเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ของการศึกษา “เปลี่ยนจากการเน้นการสอน เป็นส่งเสริมการเรียนรู้ และเปลี่ยนฐานการเรียนรู้จากตำรา เป็นเรียนรู้จากชีวิตจริง และปฏิบัติจริง ให้สอนให้น้อยลงเรียนรู้ให้มากขึ้น (Teach less-learn more)” (ประเวศ วะสี, 2557) ประเด็นที่ 6 การพัฒนาระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอน วิทยาลัยได้วางแผนการดำเนินการ จัดทำระบบและกลไกการประกันคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทุกรายวิชา มีรายละเอียดของรายวิชา ทั้งวิชาภาคทฤษฎี (มคอ.3) และวิชาที่ฝึกประสบการณ์ ภาคนาม (มคอ.4) มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และให้เรียนรู้จาก การปฏิบัติจริง ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน การวิจัย และการบริการวิชาการ นอกจากนี้ มีการวางแผนเพื่อให้ผู้มีประสบการณ์ทางวิชาชีพ หรือวิชาการ จากหน่วยงาน หรือชุมชน ภายนอกมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน

การดำเนินงานตามแผน (Do) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรควบคุมกำกับ เพื่อให้ การดำเนินงานเป็นไปตามระบบและกลไก การเปิด ปิด และปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนา หลักสูตร และการดำเนินการเพื่อให้หลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรตลอดระยะเวลา ที่จัดการศึกษา และรายงานผลการควบคุมกำกับต่อ คณะกรรมการบริหารวิทยาลัย

การตรวจสอบประเมินผล (Check) พัฒนาระบบการกำกับติดตามแผนมีการประเมิน หลักสูตรตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด มีการประเมินความพึงพอใจในการบริหารหลักสูตร มีการประเมินแผนงานบริหารวิชาการ ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของแผน และการนำผลการประเมิน มาปรับปรุงงาน (Act) นำผลการประเมิน ไปจัดทำแผนการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน ในการบริหารหลักสูตร และแผนงานการบริหารวิชาการ

ด้านการวิจัย มีแนวทางการพัฒนาด้านการวิจัย โดยการวางแผนการปฏิบัติงาน (Plan) 1) กำหนดนโยบาย/ทิศทางและกลยุทธ์ด้านการวิจัยของวิทยาลัย จำนวนและการใช้ประโยชน์ จากงานวิจัยได้ 2) จัดทำแผนงานด้านการวิจัย แผนงานการผลิตผลงานวิชาการ แผนการบูรณาการ งานวิจัยกับการจัดการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของวิทยาลัยและควรกำหนด วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของแผน จัดสรรงบประมาณสนับสนุน ระยะเวลา ในการดำเนินการ และผู้รับผิดชอบ 3) แสวงหาแหล่งทุนเชิงรุก 4) พัฒนาระบบและกลไกใน การบริหารงานวิจัยให้ชัดเจน ครอบคลุมทุกด้านสอดคล้องกับสัจจติรา ประยูรพิทักษ์ (2551) ที่ได้ศึกษาถึงแนวทางความเข้มแข็งในระบบการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยพายัพ พบว่า ระบบวิจัยที่มีทิศทางชัดเจน สามารถกำกับคุณภาพงานวิจัย 5) จัดทำคู่มือการบริหารงานวิจัย และกำหนดระบบการดำเนินงานวิจัยทุกระบบ กำหนดขั้นตอนการทำงานวิจัย จัดทำระบบบริหาร งานวิจัย ที่ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการบริหารงานวิจัย (Process) ผลลัพธ์ การดำเนินงาน (Output) กลไกต่างๆ ที่กำหนดขึ้นจะต้องช่วยสนับสนุนผลักดัน ให้เกิดผลลัพธ์ ตามเป้าหมาย โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ/บทบาทหน้าที่ การดำเนินงานวิจัยตามระบบ

ที่กำหนด 6) พัฒนาระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลวิจัย เพื่อสนับสนุนการวิจัยที่ครอบคลุมข้อมูลสำหรับค้นคว้าวิจัย แหล่งทุน แหล่งเผยแพร่ ระเบียบหลักเกณฑ์ และระบบกลไกต่างๆ ในการดำเนินงานด้านการวิจัย 7) จัดทำระบบการจัดการความรู้จากการวิจัยสู่การนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน คลินิก และชุมชน 8) จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยและคุณภาพของงานวิจัย สร้างทีมวิจัย และส่งเสริมให้อาจารย์สามารถทำวิจัย ร่วมทีมวิจัยแต่ละระดับของวิทยาลัย รวมทั้งนักวิจัยภายนอก 9) จัดหาแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ ทั้งในรูปแบบเอกสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร ฐานข้อมูลวิจัย ทั้งไทยและต่างประเทศ 10) ระบบการสร้างขวัญและกำลังใจ สร้างแรงจูงใจ และเชิดชูนักวิจัย สอดคล้องผลการวิจัยของสุภาพร พงศ์ภิญโญโอภาส และคณะ (2556) 11) การกำหนดภาระงานสอนให้เหมาะสม และอนุญาตให้อาจารย์ลาเพื่อทำวิจัยได้ 12) ควรอำนวยความสะดวกและลดขั้นตอนในการดำเนินงาน เพื่อให้มีความสะดวกและรวดเร็ว 13) สร้างเครือข่ายความร่วมมือภายนอกด้านการวิจัย 14) กำหนดมาตรการการเผยแพร่ผลงานวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์

การดำเนินงานตามแผน (Do) ดำเนินงานตามแผนงานวิจัยและการผลิตผลงานวิชาการตามระบบและกลไกที่กำหนด สนับสนุนการดำเนินงานด้านการวิจัย และผลิตผลงานวิชาการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ ด้านการวิจัยในคลินิก วิจัยในชุมชน และการพัฒนาการเรียนการสอน การเขียนโครงการขอทุนวิจัยภายนอก การเขียนบทความเผยแพร่ระดับชาติและนานาชาติ การบริหารจัดการฐานข้อมูลวิจัยให้เป็นปัจจุบันและสามารถใช้ประโยชน์ได้ การให้ความรู้ด้านจรรยาบรรณ และสร้างแรงจูงใจในการผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ

ตรวจสอบประเมินผล (Check) คณะกรรมการบริหารงานวิจัยควรดำเนินการ 1) กำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยตามระบบและกลไกที่กำหนดไว้ทุกระบบ 2) ดำเนินการประเมินเป็นระยะๆ 3) สรุปผลการดำเนินงานตามที่คณะกรรมการกำหนด และนำผลสรุปการติดตามเข้าพิจารณาในคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย ผลของมติที่ประชุมควรแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ 4) ดำเนินการตรวจสอบระบบสนับสนุนการวิจัย 5) ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อระบบสนับสนุนการวิจัย ประสิทธิภาพและความคาดหวังที่มีต่อระบบสนับสนุนงานวิจัย 6) ประเมินประสิทธิภาพและกระบวนการดำเนินงานของแต่ละระบบและกลไก เมื่อใช้ระบบได้ครบ 1 ปี 7) ประเมินความสำเร็จตามแผนการดำเนินงานวิจัย ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนและนำผลการประเมินพิจารณาในคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย

การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act) ไปจัดทำแผนการปรับปรุงโดยกำหนดกิจกรรมที่ต้องทำเพื่อการปรับปรุง กำหนดบุคคลหรือหน่วยงานรับผิดชอบในการปรับปรุง กำหนดงบประมาณที่ต้องใช้หากจำเป็น กำหนดระยะเวลาที่ต้องการปรับปรุงต้องแล้วเสร็จ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา ลีอ่อน. (2547). *โมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในสำหรับกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, สาขาวิทยาการวิจัยการศึกษา.
- ชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง. (2553). *รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, สาขาวิชาอุดมศึกษา.
- จิรนนท์ อารีรอบ. (2549). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). *ปลูกโลกการสอนให้มีชีวิตสู่ห้องเรียนแห่งศตวรรษใหม่*. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการอภิวัดมณีการเรียนรู้ สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย, 6-8 พฤษภาคม 2557. โรงแรมปรีณส์พาลเอส. กรุงเทพฯ : บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ประเวศ วะสี. (2557). *อภิวัดมณีการเรียนรู้ สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย*. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการอภิวัดมณีการเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย. 6-8 พฤษภาคม 2557. โรงแรมปรีณส์พาลเอส. กรุงเทพฯ : บริษัทมาตาจำกัด.
- ปองสิน วิเศษศิริ. (2550). *การบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ*. วารสารการศึกษาไทย, 4(30), 56-63.
- พงษ์ศรี วาณิชย์ศุภวงศ์. (2553). *การประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วารสารศึกษาศาสตร์, 21(1), 5-18.
- มยุรี แพ้วหลาย. (2554). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, สาขาวิชาบริหารการศึกษา.

- ยุวลักษณ์ เล็งหวาน. (2554). *การพัฒนารูปแบบและกลไกการบริหารจัดการสถาบันการพลศึกษาสู่ความเป็นเลิศ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, สาขาวิชาอุดมศึกษา.
- ลิลลี่ ศิริพร และเบญจวรรณ ทิมสุวรรณ. (2555). การอภิमानการประเมินผลคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*. 5(3), 64-67.
- สถาบันพระบรมราชชนก. (2555). *คู่มือการประกันคุณภาพภายในวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ฉบับปรับปรุง พฤษภาคม 2555*. มปท.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). *คู่มือการประกันคุณภาพภายใน ระดับอุดมศึกษา ฉบับปีการศึกษา 2557*. มปท.
- สุจิตรา ประยูรพิทักษ์. (2551). *แนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งในระบบการบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยพายัพ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุภาพร พงศ์ภิญโญโอบาส, ทวนทวง เขาวกิริติพงศ์ และเรखा อรัญวงศ์. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 15(2), 67-79.
- อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์. (2540). การพัฒนาดัชนีสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*, 5(3), 9-107.
- Cheng, Y. C. (1996). *School Effectiveness and School- Based Management: A Mechanic for Development*. London: Falmer Press.
- Drucker, P. F. (1998). *The Coming of New Organization*. Harvard Business Review on Knowledge Management. Boston: Harvard Business School Publishing Corporation.
- Higgins, J. M. and Vincze, J. W. (1993). *Strategic Management*. (5th ed). Florida: the Dryden Press.
- Moorhead, G. and Griffin, R. W. (1998). *Organization Behavior: Managing People and Organization*. (5th ed). Boston: Houghton Mifflin.
- Wiig, K. M. (2005). *Knowledge Management Has Many Facets*. Cambridge: MIT Press.